

Briselē, 2018. gada 6. jūnijā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2018/0203 (COD)

9620/18
ADD 1

JUSTCIV 132
EJUSTICE 65
COMER 50
CODEC 931
IA 166

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 31. maijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	SWD(2018) 284 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS – IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS Pavaddokuments dokumentam Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko groza Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2018) 284 *final*.

Pielikumā: SWD(2018) 284 *final*

Briselē, 31.5.2018.
SWD(2018) 284 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

**ar ko groza Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību
starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās**

{COM(2018) 378 final} - {SEC(2018) 271 final} - {SWD(2018) 285 final}

Kopsavilkums
Ietekmes novērtējums Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko groza Padomes 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās
A. Rīcības nepieciešamība
Kāpēc jārikojas? Kāda problēma tiek risināta? Ar regulu tiek izveidota ES mēroga sistēma, kurā viena tiesa otrai tiešā veidā ātri nosūta un izpilda pieprasījumus iegūt pierādījumus civillietās un komercietās. Tajā arī ir noteikti precīzi kritēriji šādu pieprasījumu formai un saturam. Konkrētāk, šī regula aizstāja sarežģīto sistēmu, ko dalībvalstis izmantoja saskaņā ar Hāgas konvenciju, ar modernu sistēmu, kurā notiek tieša saziņa starp tiesām (nosūtot pieprasījumus un saņemot atpakaļ iegūtos pierādījumus). Pašlaik ik gadu aptuveni 3,4 miljoniem civillietu un komercietu ir pārrobežu elementi. Daudzās no tām pierādījumu iegūšana ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu taisnīgu tiesas spriešanu. Šobrīd kontakti starp regulā minētajām struktūrām vēl joprojām gandrīz vienmēr norit papīra formā, un tas nelabvēlīgi ietekmē izmaksas un efektivitāti. Turklāt reti tiek izmantotas videokonferences, lai noplatinātu personas citā dalībvalstī. Šī iniciatīva pievēršas nepieciešamībai atjaunināt tiesību aktu un izmantot modernas tehnoloģijas pārrobežu pierādījumu iegūšanā. Tajā pašā laikā tā risina dažas regulas nepilnības, kas atklājās tās darbības izvērtējumā. Šīs nepilnības var ierindot trijās galvenajās kategorijās: - kavēšanās un izmaksas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un dalībvalstīm; - trūkumi procesuālo tiesību aizsardzībā un - juridiskā sarežģītība un nenoteiktība. Pie trešās kategorijas var iekļaut dažu regulā nedefinētu pamatterminu pārprotamību un skaidrības trūkumu, ko rada iespēja izvēlēties, vai piemērot regulu vai valsts tiesību aktus. Skartās ieinteresētās personas ir iedzīvotāji un uzņēmumi, ja tie ir lietas dalībnieki tiesvedībā, dalībvalstu publiskās pārvaldes un tiesu iestādes un juridisko profesiju pārstāvji (jo īpaši tiesneši un advokāti). Šī iniciatīva ir cieši saistīta ar iniciatīvu par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana), ko reglamentē Regula (EK) Nr. 1393/2007. Abas iniciatīvas ir cieši saistītas ar digitalizāciju, kas ir vispārēja Komisijas prioritāte, un e-tiesiskumu, un paralēli ritošo darbu krimināltiesību jomā (e-pierādījumi), tiecoties radīt vienlīdzīgus apstākļus gan krimināltiesību, gan civiltiesību jomā. Tās balstās uz pašreizējā ES veikuma un tādiem juridiskajiem standartiem kā e-CODEX un eIDAS regula, izmantodamas to sniegtās priekšrocības.
Ko iecerēts panākt ar šo iniciatīvu? Iniciatīvas rīcībpolitiskais mērķis ir uzlabot brīvības, drošības un tiesiskuma telpas un iekšējā tirgus darbību. Tas ir izdarāms, uzlabojot tiesvedības efektivitāti un ātrumu un nodrošinot pienācīgu tiesas spriešanu lietās ar pārrobežu elementiem. Konkrētāk, iniciatīva palīdzēs sasniegt šo mērķi, pielāgojot tiesību aktus tehniskajai attīstībai un izmantojot digitalizācijas un videokonferenču priekšrocības. Šī iniciatīva vairo juridisko noteiktību, precizējot: 1) dažus pamatjēdzienus un 2) saikni starp regulu un valsts tiesību aktiem. Tas palīdzēs samazināt kavēšanos un nevajadzīgas izmaksas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valsts pārvaldes iestādēm, kā arī piedāvās risinājumu trūkumiem lietas dalībnieku procesuālo tiesību aizsardzībā.
Kāda ir ES mēroga rīcības pievienotā vērtība? Iniciatīvai ir nepārprotama pievienotā vērtība ES līmenī, jo tā ļaus uzlabot tiesvedības efektivitāti un ātrumu, vienkāršojot un paātrinot sadarbības mehānismus pierādījumu iegūšanā. Tas uzlabos tiesas spriešanu lietās ar pārrobežu elementiem. Dalībvalstu sadarbību pārrobežu pierādījumu iegūšanā pēc savas būtības nevar efektīvi reglamentēt atsevišķu dalībvalstu līmenī.
B. Risinājumi

Kādi leģislatīvie un neleģislatīvie politikas risinājumi ir apsvērti? Vai kādam no tiem tiek dota priekšroka? Kāpēc?

Ir apsvērti vairāki varianti – no neleģislatīvas rīcības līdz dažādu vērienīguma līmeņu leģislatīvai rīcībai.

Ieteicamais risinājums ir vairāku rīcībpolitisku pasākumu pakete, kurā:

- EISI e-piegāde (e-CODEX) būs elektronisko sakaru un dokumentu apmaiņas standartkanāls;
- tiks veicināti moderni pierādījumu iegūšanas līdzekļi (piemēram, videokonferences, telefonkonferences un citi attālinātās saziņas risinājumi), izmantojot tos kā standartpieeju, ja nopratināmā persona ir no citas dalībvalsts, bet iestrādājot pienācīgas elastības iespējas (paredzot izņēmumus, cita starpā atkarībā no tiesā pieejamā aprīkojuma) un stimulus (paredzot finansējumu valstu projektiem) dalībvalstīm nodrošināt tiesām videokonferenču aprīkojumu;
- tiks atceltas juridiskās barjeras, kas kavē elektronisku (digitālu) pierādījumu pieņemšanu;
- radīsies lielāka juridiskā noteiktība, jo regulā būs iekļauti pārrobežu pierādījumu iegūšanas papildu līdzekļi, kurus mūsdienās bieži izmanto ārpus šīs regulas darbības jomas, piemēram, diplomātisko amatpersonu vai konsulāro pārstāvju piedalīšanās pierādījumu iegūšanā;
- tiks novērstas termina “tiesa” atšķirīgas interpretācijas iespējas, to aizstājot ar vispārīgu “tiesu iestādes” definīciju;
- nodrošinās informāciju par regulas ieviesto vienoto standartu nozīmīgumu (racionalizētas procedūras, vienādi standarti lietas dalībnieku tiesību aizsardzībā);
- kompetentajām tiesām nodrošinās paraugprakses piemērus, kas tām palīdzēs pienācīgi un bez liekas kavēšanās piemērot procedūras, un
- tiesu un citu juridisko profesiju pārstāvji tiks informēti par to, ka saskaņā ar šo regulu tiek izveidots tiešs kanāls pierādījumu iegūšanai.

Kurš atbalsta kuru risinājumu?

Ieinteresētajām personām tika jautāts par to iesaistīšanos pārrobežu tiesvedībā un tām vēlamu variantu. 73 % bija iesaistīti pārrobežu tiesvedībā, bet Regulu (EK) Nr. 1206/2001 līdz šim bija piemērojuši apmēram 20 %. Konkrētāk, 65 % respondentu sabiedriskajā apspriešanā stingri atbalstīja vai sliecās atbalstīt modernus pierādījumu iegūšanas līdzekļus, piemēram, videokonferences (nevis personisku uzaicinājumu ierasties ārvalsts tiesā). Vairums bija vienprātis, ka videokonferences ir pārrobežu tiesvedības nākotnes tendence, līdz ar to būtu jāizstrādā Eiropas standarti, kas nodrošinātu, ka nopratināšana pēc iespējas atbilst situācijai reālajā dzīvē. Īpaši spēcīgs bija atbalsts digitalizācijai: praktiski visi bija vienprātis, ka elektroniskajai saziņai būtu jāklūst par standartinājumu, savstarpēji sazinoties iestādēm/aģentūrām, kas iesaistītas pārrobežu tiesiskās sadarbības jautājumos civilīetās, – 61 % respondentu tam piekrita un 39 % sliecās piekrist. Plašu atbalstu guva arī doma paplašināt termina “tiesa” definīciju.

C. Ieteicamā risinājuma ietekme

Kādus ieguvumus nodrošinās ieteicamais risinājums (ja tāds ir, citādi – galvenie risinājumi)?

Ieteicamā rīcībpolitisko pasākumu pakete palielinātu efektivitāti un juridisko noteiktību un samazinātu kavēšanos un izmaksas iesaistītajām personām gadījumos, kad pierādījumus iegūst citā valstī. Konkrētāk, šīs regulas mehānismi kļūtu efektīvāki, ja to īstenošanai izmantotu elektroniskos sakarus un videokonferences. Gaidāms, ka ieguldījumi tehniskajā infrastruktūrā un procesos uzlabos tiesvedības efektivitāti un samazinās izmaksas. Vairāki precizējumi un papildinājumi uzlabotu juridisko noteiktību (piemēram, nosakot to, kādus vēl kanālus varētu izmantot pierādījumu iegūšanai, un precizējot jēdzienus “tiesa” un “pierādījumu iegūšana”), tas pats būtu sakāms par jauniem informatīviem materiāliem un norādījumiem. Pārrobežu tiesvedības efektivitāti varētu uzlabot, samazinot slogu iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Sniedzot papildu norādījumus un skaidrojumus, kā arī vairojot informētību, varētu izdoties samazināt kavēšanos. Pasākums uzlabos tiesu iestāžu pieejamību un lietas dalībnieku tiesību aizsardzību, daļēji pateicoties īsākam kavēšanās laikam un daļēji tam, ka regula tiks piemērota lielākam lietu skaitam. Kopumā gaidāms, ka iedzīvotājiem un uzņēmumiem būs izdevīga šī pasākumu pakete, ieguvumiem jo īpaši izpaužoties nemateriālā veidā, piemēram, kā labākai tiesu pieejamībai, izvēles brīvībai (izvēloties tādus pārrobežu pierādījumu iegūšanas līdzekļus, kas vislabāk atbilst to vajadzībām) un

mazākam stresam tiesvedības gaitā.
Kādas ir ieteicamā risinājuma izmaksas (ja tāda nav, tad galveno risinājumu izmaksas)?
Gaidāms, ka rīcībpolitisko pasākumu pakete dos labumu iedzīvotājiem un uzņēmumiem, kas ir iesaistīti pārrobežu tiesvedībā. Lielāka juridiskā noteiktība un ātrāka, ne tik dārga tiesvedība varētu pamudināt iedzīvotājus iesaistīties pārrobežu darījumos un tādējādi izvērstu pārrobežu uzņēmējdarbību un uzlabotu iekšējā tirgus darbību. Dalībvalstīm e-CODEX un videokonferences radītu zināmas izmaksas, taču tās būtu vienreizējas, savukārt priekšrocības saglabātos pastāvīgi un ļautu ietaupīt uz izmaksu rēķina (piemēram, liecinieku ir lētāk noprašināt videokonferencē nekā personiski). Turklāt izmaksas, kas saistītas konkrēti ar šo regulu, atsvērs pieaugošā digitalizācija tieslietu sektorā kopumā. Kopumā priekšrocības nepārprotami būs lielākas par trūkumiem. Uzņēmumiem būs izdevīgi uzlabojumi, kurus tie varēs izmantot kā lietas dalībnieki; pārējā ietekme būs salīdzinoši neitrāla.
Kāda būs ietekme uz uzņēmumiem, MVU un mikrouzņēmumiem?
Ieteicamā rīcībpolitisko pasākumu pakete radītu ieguvumus uzņēmumiem, kuri ir iesaistīti pārrobežu tiesvedībā, jo uzlabotos juridiskā noteiktība attiecībā uz to, kādai jābūt pārrobežu tiesvedības pareizai norisei, turklāt tiesvedība kļūtu ātrāka un lētāka. Uzņēmumiem, kuru darījumdarbības veids ir saistīts ar pierādījumu iegūšanu, ieņēmumi var mainīties atkarībā no darbības veida: IT konsultāciju pakalpojumu sniedzēji, interneta un telesakaru pakalpojumu sniedzēji būs ieguvēji, taču varētu samazināties pieprasījums pēc pasta pakalpojumiem, ja tos aizstās ar elektroniskajiem sakariem. Tomēr paredzams, ka kopējā ekonomiskā ietekme uz pakalpojumu sniedzējiem būs neitrāla, jo negatīvā un pozitīvā ietekme uz dažādu veidu uzņēmumiem savstarpēji atsvērs viena otru, taču uzlabosies efektivitāte pašā tiesvedībā.
Vai būs nozīmīga ietekme uz valstu budžetu un valsts pārvaldi?
Ierosinātā pakete neradīs būtiskas izmaksas valsts pārvaldei, turklāt vienlaikus veidosies arī ietaupījumi. Paredzams, ka dalībvalstu publiskā sektora iestādes gūs labumu no pasta pakalpojumu izmaksu un ar administratīvajiem uzdevumiem saistīto izmaksu samazināšanās, ietaupīs laiku efektīvākas tiesvedības rezultātā un ka tām samazināsies administratīvais slogs un darbaspēka izmaksas. E-CODEX ieviešana un videokonferenču un citu tālsakaru organizēšana gan radītu zināmas izmaksas, tomēr ļautu nākotnē ietaupīt pasta pakalpojumu izdevumus. Turklāt dažas izmaksas tiktu sadalītas starp Eiropas Komisiju un dalībvalstīm, piemēram, izmantojot līdzfinansējumu.
Vai būs vēl cita nozīmīga ietekme?
Ierosinātā pakete radītu pozitīvu ietekmi uz tiesu iestāžu sadarbību un vairotu savstarpēju uzticēšanos starp dalībvalstīm. Ar e-tiesiskuma starpniecību tā sniegtu zināšanas par attiecīgajām metodēm un izmaksām, lai pārrobežu pierādījumu iegūšanā procedūras ritētu raiti un efektīvi. Tā uzlabotu juridisko noteiktību un tiesas pieejamību, uzlabojot pušu procesuālās tiesības. Turklāt tā palīdzētu modernizēt valsts pārvaldi (tostarp tiesu iestādes) un panākt pārrobežu sadarbību, kā arī sekmētu vieglāku mijiedarbību ar iedzīvotājiem saskaņā ar digitālā vienotā tirgus stratēģiju un e-pārvaldības stratēģiju.
D. Turpmākie pasākumi
Kad šī politika tiks pārskatīta?
Ierosinātās iniciatīvas ietekmi novērtēs ziņojumā, ko Komisija izstrādās 5 gadus pēc grozītā akta stāšanās spēkā.